

24/DZPaU/2021/MP - Metodický pokyn k uplatňovaniu nezdaniteľných častí základu dane podľa § 11 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

Obsah

Úvodné ustanovenie

1. diel Vymedzenie nezdaniteľných častí základu dane
2. diel Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka
 - 2.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka
 - 2.2 Spôsob preukazovania nároku
3. diel Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela)
 - 3.1 Vymedzenie pojmov
 - 3.1.1 Manželka (manžel)
 - 3.1.2 Vlastný príjem manželky (manžela)
 - 3.1.3 Domácnosť
 - 3.2 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na manželku (manžela)
 - 3.3 Spôsob preukazovania nároku
4. diel Nezdaniteľná časť základu dane, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie
 - 4.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie
 - 4.2 Spôsob preukazovania nároku
5. diel Špecifické ustanovenia
 - 5.1 Zvýšenie základu dane
 - 5.1.1 Zvýšenie základu dane o sumu zaplatených príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie
 - 5.1.2 Zvýšenie základu dane o sumu zaplatených dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie
 - 5.2 Uplatnenie nezdaniteľných častí základu dane v prípade úmrtia daňovníka

Úvodné ustanovenie

Cieľom metodického pokynu je zabezpečiť jednotný postup pri uplatňovaní nezdaniteľných častí základu dane podľa § 11 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDP“).

1. diel Vymedzenie nezdaniteľných častí základu dane

Z ustanovenia § 11 ods. 1 ZDP vyplýva, že nezdaniteľné časti základu dane (ďalej len „NČZD“) sú sumy, o ktoré si daňovník, ktorý je fyzickou osobou, znižuje základ dane (čiastkový základ dane) zistený z príjmov podľa § 5 ZDP (príjmy zo závislej činnosti) alebo § 6 ods. 1 a 2 ZDP (príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti) alebo súčet čiastkových základov dane z týchto príjmov.

NČZD v súlade s § 11 ZDP sú:

- NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP),
- NČZD na manželku (manžela) [§ 11 ods. 3 ZDP],
- NČZD, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie (§ 11 ods. 8 ZDP).

Poznámka:

V súlade s § 11 ods. 12 ZDP v znení účinnom **do 31.12.2020**, NČZD boli aj preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami.

V súlade s prechodným ustanovením § 52zzi ods. 17 ZDP, **ustanovenie § 11 ods. 12 ZDP v znení účinnom do 31.12.2020 sa poslednýkrát použije na zníženie základu dane daňovníka za zdaňovacie obdobie roka 2020**. Na účely uplatnenia NČZD, ktorou sú preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami v znení účinnom do 31.12.2020 je možné použiť aj preukázateľne zaplatenú úhradu za kúpeľnú starostlivosť v zdaňovacom období

roka 2020, ktorá je realizovaná v zdaňovacích obdobiach rokov 2020 a 2021, ak aspoň jeden kalendárny deň bola kúpeľná starostlivosť poskytovaná v zdaňovacom období roka 2020.

Prehľad súm potrebných na výpočet NČZD za zdaňovacie obdobie 2021	
platné životné minimum	214,83 €
Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka [§ 11 ods. 2 ZDP]	
21,0-násobok platného životného minima	4 511,43 €
92,8-násobok platného životného minima	19 936,22 €
44,2-násobok platného životného minima	9 495,49 €
Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela) [§ 11 ods. 3 ZDP]	
19,2-násobok platného životného minima	4 124,74 €
176,8-násobok platného životného minima	37 981,94 €
63,4-násobok platného životného minima	13 620,22 €
Nezdaniteľná časť základu dane - príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie [§ 11 ods. 8 ZDP]	
v preukázateľne zaplatenej výške, v úhrne najviac	180,00 €

V zmysle § 47 ZDP sa všetky prepočty podľa ZDP vykonajú s presnosťou na dve desatinné miesta, pričom druhá číslica za desatinnou čiarkou sa upraví podľa číslic, ktoré nasledujú po nej, tak, že

- zaokrúhľovaná číslica, po ktorej nasleduje číslica menšia ako päť, zostáva bez zmeny,
- zaokrúhľovaná číslica, po ktorej nasleduje číslica päť alebo číslica väčšia ako päť, sa zväčšuje o jednu.

V súlade s § 11 ods. 12 ZDP v znení účinnom **od 01.01.2021**, ak má daňovník súčet čiastkových základov dane z príjmov podľa § 5 ZDP (príjmy zo závislej činnosti) a § 6 ods. 1 a 2 ZDP (príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti), zníži si najskôr čiastkový základ dane z príjmov podľa § 5 ZDP o NČZD uvedené v § 11 ods. 2, 3 a 8 ZDP. Čiastkový základ dane z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 ZDP si zníži len o NČZD uvedené v § 11 ods. 2, 3, 8 a 12 ZDP prevyšujúce čiastkový základ dane z príjmov podľa § 5 ZDP.

Z uvedeného vyplýva, že daňovník, ktorý vykáže čiastkový základ dane z príjmov zo závislej činnosti a zároveň čiastkový základ dane z príjmov z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti, čiastkový základ dane z príjmov zo závislej činnosti prednostne zníži o NČZD na daňovníka, NČZD na manželku (manžela) a NČZD, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie. Čiastkový základ dane z príjmov z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti následne daňovník zníži len o sumy NČZD prevyšujúce čiastkový základ dane z príjmov zo závislej činnosti.

2. diel Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka

V súlade s § 11 ods. 2 ZDP, ak daňovník v príslušnom zdaňovacom období dosiahne základ dane, ktorý **sa rovná alebo je nižší ako 92,8-násobok** sumy životného minima platného k 1. januáru príslušného zdaňovacieho obdobia (ďalej len „platné životné minimum“), NČZD ročne na daňovníka je suma zodpovedajúca **21,0-násobku sumy platného životného minima**. Ak daňovník dosiahne základ dane, ktorý **je vyšší ako 92,8-násobok** platného životného minima, NČZD ročne na daňovníka je suma zodpovedajúca **rozdielu 44,2-násobku platného životného minima a jednej štvrtiny základu dane daňovníka**.

2.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka

Nárok na NČZD na daňovníka si môže uplatniť každý daňovník, **s výnimkou** daňovníka, ktorý je na začiatku zdaňovacieho obdobia poberateľom starobného dôchodku, vyrovnávacieho príplatku alebo predčasného starobného dôchodku zo sociálneho poistenia, starobného dôchodkového sporenia alebo dôchodku zo zahraničného povinného poistenia rovnakého druhu, alebo výsluhového dôchodku alebo obdobného dôchodku zo zahraničia (ďalej len „dôchodok“). Výnimkou je aj daňovník, ktorému bol dôchodok priznaný spätne k začiatku zdaňovacieho obdobia alebo k začiatku predchádzajúcich zdaňovacích období, ak suma tohto

dôchodku je v úhrne vyššia ako suma NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP). V súlade s § 11 ods. 6 ZDP, ak suma dôchodku v úhrne nepresahuje sumu, o ktorú sa znižuje základ dane podľa § 11 ods. 2 ZDP, zníži sa základ dane podľa § 11 ods. 2 ZDP len vo výške rozdielu medzi sumou NČZD na daňovníka (§ 11 ods. 2 ZDP) a vyplatenou sumou dôchodku.

Príklad č. 1

Daňovník v roku 2019 splnil podmienky nároku na výplatu dôchodku, ale o výplatu tohto dôchodku požiada až 04.07.2021. Daňovník si NČZD na daňovníka uplatňoval každoročne v plnej sume. Dňa 14.10.2021 bude daňovníkovi doručené rozhodnutie, v ktorom mu bude spätne priznaný dôchodok k 03.01.2019. Úhrnná suma spätne priznaného dôchodku za zdaňovacie obdobie 2020 predstavuje sumu 4 642 €. Od ktorého mesiaca daňovník nebude mať nárok na NČZD na daňovníka?

Vzhľadom k tomu, že v roku 2021 bude daňovníkovi priznaný dôchodok spätne k začiatku zdaňovacieho obdobia 2020, daňovník podá dodatočné daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie 2020 v súlade s § 32 ods. 11 ZDP. V tomto daňovom priznaní si podľa § 11 ods. 6 ZDP neuplatní NČZD na daňovníka, nakoľko suma dôchodku za zdaňovacie obdobie 2020 bola vyššia ako suma NČZD na daňovníka za toto zdaňovacie obdobie. Lehota na podanie dodatočného daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby je do konca mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bude daňovníkovi doručené rozhodnutie o spätne priznanom dôchodku, t. j. do 30.11.2021. V rovnakej lehote bude dodatočne priznaná daň splatná.

V prípade uplatnenia NČZD na daňovníka za rok 2021 sa bude postupovať podľa § 11 ods. 6 ZDP, t. j. ak úhrnná suma dôchodku bude vyššia ako suma NČZD na daňovníka, nárok na NČZD na daňovníka za rok 2021 nevznikne.

Za zdaňovacie obdobie roku 2019 daňovník mal nárok na celú NČZD na daňovníka, pretože mu dôchodok nebol priznaný spätne k 01.01.2019.

Ustanovenie § 11 ods. 6 ZDP sa nevzťahuje na daňovníka, ktorý splnil napr. podmienky nároku na výplatu dôchodku a naďalej poberá invalidný dôchodok.

Príklad č. 2

Daňovník po celý rok 2020 poberal zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti a výsluhový dôchodok z ČR. Poberateľom dôchodku je od roku 2019. Môže si daňovník za rok 2020 uplatniť nárok na NČZD na daňovníka, ak úhrnná suma dôchodku z ČR za celý rok 2020 predstavovala 6 017 €?

Daňovníkovi nárok na uplatnenie NČZD na daňovníka za rok 2020 nevznikol, nakoľko k 01.01.2020 poberal dôchodok z ČR, ktorého úhrnná suma presiahla sumu NČZD na daňovníka za rok 2020.

Nárok na NČZD na daňovníka [§ 11 ods. 2 písm. a) ZDP] možno uplatniť v priebehu zdaňovacieho obdobia u zamestnávateľa, ktorý je platiteľom dane (ďalej len „zamestnávateľ“) alebo po skončení zdaňovacieho obdobia v ročnom zúčtovaní preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti (ďalej len „ročné zúčtovanie“), alebo osobne prostredníctvom daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby (ďalej len „daňové priznanie“).

Ak zamestnanec uplatňuje NČZD na daňovníka u zamestnávateľa, zamestnávateľ na ňu prihladne, ak zamestnanec podá vyhlásenie na uplatnenie NČZD na daňovníka a daňového bonusu podľa § 36 ods. 6 ZDP (ďalej len „vyhlásenie“) na tlačive, ktorého vzor na príslušné zdaňovacie obdobie určilo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky a uverejnilo ho na svojom webovom sídle. Zamestnanec toto vyhlásenie doručí zamestnávateľovi v listinnej podobe, ak sa so zamestnávateľom nedohodnú na jeho doručení elektronickými prostriedkami.

Pokiaľ dôjde v priebehu zdaňovacieho obdobia k zmene podmienok rozhodujúcich na priznanie NČZD na daňovníka, zamestnanec je povinný oznámiť tieto skutočnosti zamestnávateľovi u ktorého si NČZD na daňovníka uplatňuje, v listinnej podobe, napríklad zmenou vo vyhlásení, ak sa so zamestnávateľom nedohodnú na ich oznamovaní elektronickými prostriedkami, najneskôr posledný deň kalendárneho mesiaca, v ktorom zmena nastala (§ 36 ods. 7 ZDP).

Vyhlásenie doručené elektronickými prostriedkami obsahuje predtlačný odtlačok pečiatky zamestnávateľa a faksimile podpisu zamestnávateľa a nie je možné ho dodatočne meniť ani upravovať. Pri elektronickej komunikácii zamestnávateľa so zamestnancom sa vyžaduje potvrdenie doručenia elektronickej správy, ktoré obsahuje informáciu o dátume a čase elektronickeho doručenia, vrátane označenia elektronickej poštovej schránky príjemcu dohodnutej medzi zamestnancom a zamestnávateľom (§ 39 ods. 16 ZDP).

Zamestnávateľ môže určiť (napr. formou interného predpisu) podrobnejšie podmienky elektronickej komunikácie so zamestnancom.

Ak dôjde v priebehu zdaňovacieho obdobia k zmene zamestnávateľa, u ktorého zamestnanec uplatňuje nárok na NČZD na daňovníka, zamestnanec je povinný túto skutočnosť potvrdiť podpisom vo vyhlásení u toho zamestnávateľa, u ktorého uplatňoval nárok na NČZD, keď táto skutočnosť nastala (§ 36 ods. 8 ZDP).

V súlade so znením § 36 ods. 1 ZDP účinným od **01.01.2021**, ak sa zamestnancovi skončilo zamestnanie, na NČZD na daňovníka prihladne zamestnávateľ poslednýkrát za kalendárny mesiac, v ktorom sa zamestnancovi skončilo zamestnanie, ak vo vyhlásení zamestnanec neuvedie inak.

Zamestnávateľ v súlade s § 35 ods. 1 písm. b) ZDP základ dane na výpočet preddavku na daň za kalendárny mesiac zníži o sumu zodpovedajúcu 1/12 NČZD na daňovníka [§ 11 ods. 2 písm. a) ZDP]. Pri mesačnom uplatňovaní NČZD na daňovníka nie je rozhodujúca výška dosiahnutého základu dane zamestnanca, nakoľko zamestnávateľ NČZD na daňovníka postupne znižuje v súlade s § 11 ods. 2 písm. b) ZDP až pri ročnom zúčtovaní [§ 35 ods. 1 písm. b) ZDP].

Nárok na NČZD na daňovníka má aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, bez ohľadu na výšku zdanieľných príjmov, ktoré mu plynuli zo zdrojov na území Slovenskej republiky, s výnimkou daňovníka uvedeného v § 11 ods. 6 ZDP.

2.2 Spôsob preukazovania nároku

Nárok na NČZD na daňovníka sa v zásade nepreukazuje. **Výnimkou je len ten daňovník - zamestnanec, ktorý bol na začiatku zdaňovacieho obdobia poberateľom dôchodku a suma tohto dôchodku v úhrne nepresahuje sumu NČZD na daňovníka** (§ 11 ods. 2 ZDP), pričom uvedené vyplýva z § 37 ods. 1 písm. b) ZDP. V súlade s § 37 ods. 1 písm. b) ZDP nárok na zníženie základu dane preukazuje zamestnanec zamestnávateľovi posledným rozhodnutím o priznaní dôchodku alebo dokladom o ročnom úhrne vyplateného dôchodku. Uvedené doklady platia dovtedy, kým nedôjde k zmene údajov v nich uvedených (§ 37 ods. 3 ZDP).

Rozhodnutie o priznaní dôchodku alebo doklad o ročnom úhrne vyplateného dôchodku sa s účinnosťou od **01.01.2021** nepredkladá zamestnávateľovi podľa osobitného predpisu (§ 1 ods. 2 zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, zákon č. 55/2017 Z. z. v znení neskorších predpisov). Takýmto zamestnávateľom je zamestnávateľ, ktorý v zmysle zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) v znení zákona č. 221/2019 Z. z. má poskytnutý prístup do informačného systému Sociálnej poisťovne.

Ak si daňovník uvedený v § 11 ods. 6 ZDP uplatňuje NČZD na daňovníka prostredníctvom daňového priznania, nemá povinnosť k nemu priložiť doklad o výške dôchodku, ktorým by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal. V daňovom priznaní uvádza úhrnnú sumu dôchodku, ktorú dosiahol za celé zdaňovacie obdobie, len v prípade, ak si uplatňuje túto NČZD.

3. diel Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela)

V súlade s § 11 ods. 3 ZDP, ak daňovník v príslušnom zdaňovacom období dosiahne základ dane, ktorý **sa rovná alebo je nižší ako** 176,8-násobok platného životného minima a jeho manželka (manžel) žijúca s daňovníkom v domácnosti v tomto zdaňovacom období **nemá vlastný príjem**, NČZD na manželku (manžela)

ročne je suma zodpovedajúca **19,2-násobku platného životného minima**. Ak manželka (manžel) daňovníka **má vlastný príjem** nepresahujúci sumu zodpovedajúcu 19,2-násobku platného životného minima, NČZD na manželku (manžela) je rozdiel medzi sumou zodpovedajúcou 19,2-násobku platného životného minima a vlastným príjmom manželky (manžela). Pokiaľ vlastný príjem manželky (manžela) presahuje túto sumu, NČZD na manželku (manžela) sa rovná nule.

Ak daňovník dosiahne základ dane **vyšší ako 176,8-násobok** platného životného minima, NČZD na manželku (manžela) ročne je suma zodpovedajúca rozdielu 63,4-násobku platného životného minima a jednej štvrtiny základu dane tohto daňovníka. Ak manželka (manžel) **mala vlastný príjem**, potom takto vypočítaná suma sa zníži o vlastný príjem manželky (manžela).

Ak si daňovník v zdaňovacom období môže uplatniť NČZD na manželku (manžela) len jeden alebo niekoľko kalendárnych mesiacov, potom si základ dane v súlade s § 11 ods. 5 ZDP zníži len o NČZD na manželku (manžela) zodpovedajúcu 1/12 tejto NČZD za každý kalendárny mesiac, **na začiatku ktorého boli splnené podmienky** na uplatnenie tejto NČZD, pričom sa posudzujú celoročné príjmy manželky (manžela) bez ohľadu na to, v ktorých mesiacoch boli splnené podmienky na uplatnenie NČZD na manželku (manžela).

3.1 Vymedzenie pojmov

3.1.1 Manželka (manžel)

Za manželku (manžela) daňovníka sa v súlade s § 11 ods. 4 písm. a) ZDP na účely uplatnenia tejto NČZD považuje manželka (manžel), ktorá žije s daňovníkom v domácnosti a v príslušnom zdaňovacom období splní aspoň jednu z nasledovných podmienok:

- manželka (manžel) sa starala o vyživované maloleté dieťa podľa § 3 ods. 2 zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodičovskom príspevku“), v súlade s ktorým ide o dieťa do troch rokov veku, do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav (posudok o dlhodobu nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa vydáva úrad práce, sociálnych vecí a rodiny na základe písomnej žiadosti oprávnenej osoby), alebo do šiestich rokov veku, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov [§ 2 písm. b) zákona o rodičovskom príspevku], najdlhšie tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia o zverení dieťaťa do starostlivosti tej istej oprávnenej osobe,

Príklad č. 3

Daňovník sa 15.12.2020 oženil. Jeho manželka 12.01.2021 porodila dieťa a od tohto dňa sa o toto dieťa začala starať. Daňovníkovi vznikol nárok na NČZD na manželku od mesiaca február 2021. Dňa 14.07.2021 sa manželka zamestná, o dieťa sa aj naďalej stará, pričom počas pracovnej doby riadnu starostlivosť zabezpečuje daňovníkovou matkou. Môže si daňovník uplatniť NČZD na manželku aj po júli 2021?

V súlade s § 3 ods. 4 zákona o rodičovskom príspevku podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú nielen vtedy, ak manželka zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne, ale aj vtedy, ak riadnu starostlivosť o dieťa zabezpečuje právnickou osobou alebo inou plnoletou fyzickou osobou, t. j. aj matkou daňovníka. Vzhľadom na uvedené, ak budú splnené aj ďalšie ustanovené podmienky, daňovník si bude môcť na manželku uplatniť NČZD aj po 14.07.2021.

Príklad č. 4

Daňovník si v daňovom priznaní za rok 2021 uplatní NČZD na manželku za celé zdaňovacie obdobie, t. j. za 12 kalendárnych mesiacov. V osobitných záznamoch uvedie, že je poberateľom materskej dávky a manželka je vedená ako osoba, ktorá sa stará o dieťa do troch rokov veku a súčasne doloží doklad o sume a dobe poberania tejto dávky. Manželka daňovníka, ktorá je matkou vyživovaného dieťaťa ukončí poberanie rodičovského príspevku k 31.08.2021 a starostlivosť o vyživované dieťa prevezme otec (daňovník), ktorý nastúpi na materskú dovolenku od septembra 2021. Bude mať daňovník nárok na uplatnenie NČZD na manželku aj za obdobie, v ktorom osobne prevezme starostlivosť o vyživované dieťa, t. j. od 01.09.2021?

Daňovník (otec dieťaťa) bude mať nárok na uplatnenie NČZD na manželku za celé zdaňovacie obdobie roku 2021, nakoľko na účely uplatnenia NČZD na manželku nie je potrebné rozlišovať právnu alebo faktickú starostlivosť o vyživované maloleté dieťa. Podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

- manželka (manžel) poberala peňažný príspevok na opatrovanie, ktorý je vyplácaný v súlade s § 40 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“),

Príklad č. 5

Manželka daňovníka od 01.12.2020 začala opatrovať fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, za čo jej úrad práce, sociálnych vecí a rodiny rozhodnutím priznal nárok na peňažný príspevok na opatrovanie. Peňažný príspevok na opatrovanie za mesiac december 2020 jej bol vyplatený dňa 20.01.2021. Môže si daňovník uplatniť NČZD na manželku od decembra 2020?

Nárok na peňažný príspevok na opatrovanie a nárok na jeho výplatu vzniká právoplatným rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o jeho priznaní. Peňažný príspevok na opatrovanie sa vždy vypláca mesačne pozadu. V súlade s § 11 ods. 5 ZDP si môže daňovník uplatniť NČZD na manželku za každý kalendárny mesiac, na začiatku ktorého boli splnené podmienky na uplatnenie tejto NČZD. Ak daňovník preukáže rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, že peňažný príspevok na opatrovanie bol manželke priznaný za mesiac december 2020, a tento jej bol aj vyplatený (bez ohľadu na to, v ktorom mesiaci), a ak sú splnené aj ďalšie ustanovené podmienky, daňovník si môže na manželku uplatniť NČZD od decembra 2020.

- manželka (manžel) bola zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie v súlade s ustanovením § 33 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“),

Poznámka:

Táto podmienka nie je splnená, ak manželka (manžel) bola v súlade s ustanoveniami zákona o službách zamestnanosti zaradená do iných evidencií, napr. do evidencie záujemcov o zamestnanie.

Príklad č. 6

Od 15.12.2020 do 06.03.2021 bola manželka daňovníka dobrovoľne nezamestnaná. Dňa 07.03.2021 manželka požiadala úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Za ktoré mesiace roka 2021 si daňovník bude môcť uplatniť NČZD na manželku?

Keďže na začiatku mesiacov január až marec 2021 nebola splnená ani jedna z podmienok ustanovených v § 11 ods. 4 písm. a) ZDP, daňovníkovi za tieto mesiace nevznikol nárok na NČZD na manželku. Až na začiatku mesiaca apríl 2021 splní jednu z ustanovených podmienok, t. j. bude zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie, a preto až od apríla 2021 si daňovník bude môcť na manželku uplatniť NČZD, pričom musia byť splnené aj ďalšie ustanovené podmienky.

Príklad č. 7

Manžel zamestnankyne bol celý rok 2020 zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Vzhľadom k tomu, že boli splnené všetky ustanovené podmienky na uplatnenie NČZD na manžela, zamestnankyňa si u zamestnávateľa v ročnom zúčtovaní uplatnila túto NČZD v plnej sume. V marci 2021 boli zistené nové skutočnosti, na základe ktorých bol manžel spätne k 01.07.2020 vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie. Má manželka kvôli spätnému vyradeniu manžela z evidencie uchádzačov o zamestnanie povinnosť podať daňové priznanie za rok 2020 a upraviť v ňom výšku NČZD na manžela?

Vzhľadom k tomu, že v marci 2021 nastala nová skutočnosť, na základe ktorej manželke nevzniká nárok na NČZD na manžela za celé zdaňovacie obdobie 2020, je povinná uplatniť postup podľa § 32 ods. 9 ZDP a § 16 ods. 2 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých

zákonov v znení neskorších predpisov. Znamená to, že manželka podá daňové priznanie za rok 2020, ktoré sa považuje za opravné alebo dodatočné daňové priznanie a v tomto daňovom priznaní si upraví výšku NČZD na manžela.

- manželka (manžel) sa považuje za občana so zdravotným postihnutím podľa § 9 zákona o službách zamestnanosti. Občan so zdravotným postihnutím na účely zákona o službách zamestnanosti je občan uznaný za invalidného, t. j. občan, ktorý pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou,
- manželka (manžel) sa považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím podľa § 2 ods. 3 zákona o peňažných príspevkoch, v súlade s ktorým ťažké zdravotné postihnutie je zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 %.

Príklad č. 8

Manželka daňovníka v mesiacoch január až júl 2021 poberá invalidný dôchodok. Od augusta 2021 jej nárok na invalidný dôchodok zanikne z dôvodu, že 15.03.2021 posudkový lekár posúdil jej zdravotný stav tak, že jej pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je menej ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Za ktoré mesiace roka 2021 si daňovník bude môcť uplatniť NČZD na manželku?

Poberanie invalidného dôchodku nemá vplyv na uplatnenie NČZD na manželku. Vzhľadom na uvedené, ak budú splnené aj ďalšie ustanovené podmienky, daňovník si bude môcť na manželku uplatniť NČZD za mesiace január až marec 2021, t. j. v mesiacoch, v ktorých sa manželka považovala za občana so zdravotným postihnutím.

3.1.2 Vlastný príjem manželky (manžela)

Vlastným príjmom manželky (manžela) sa v súlade s § 11 ods. 4 písm. b) ZDP rozumie príjem manželky (manžela) znížený o zaplatené poistné a príspevky, ktoré manželka (manžel) v príslušnom zdaňovacom období bola povinná z tohto príjmu zaplatiť.

Legislatívna skratka „poistné a príspevky“ je zavedená v § 5 ods. 7 písm. e) ZDP. V súlade s citovaným ustanovením sa poistným a príspevkami rozumejú poistné na verejné zdravotné poistenie (napr. zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), poistné na sociálne poistenie (zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov), poistné na sociálne zabezpečenie (zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie [zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 43/2004 Z. z.“)] alebo poistné a príspevky na zahraničné poistenie rovnakého druhu.

Príklad č. 9

Manželka daňovníka bola celý rok 2019 zaradená v evidencii uchádzačov o zamestnanie. V tomto zdaňovacom období predala garáž, ktorá bola v jej výlučnom vlastníctve, za 2 000 €, pričom poistné z tohto príjmu v zdaňovacom období 2019 neplatila. V roku 2020 zdravotná poisťovňa za zákonom stanovených podmienok vykonala manželke daňovníka ročné zúčtovanie poistného na verejné zdravotné poistenie za rok 2019 a výsledkom ročného zúčtovania poistného je nedoplatok v sume 68 € viažuci sa k príjmom z predaja garáže (príjem podľa § 8 ZDP). Manželka tento nedoplatok zaplatila dňa 30.06.2020, t. j. po dni uplatnenia NČZD na manželku jej manželom. Môže sa pri výpočte vlastného príjmu za rok 2019 príjem manželky znížiť o poistné, ktoré zaplatila manželka až v zdaňovacom období roka 2020?

V súlade s § 11 ods. 4 písm. b) ZDP manželka daňovníka od príjmu dosiahnutého v zdaňovacom období 2019 môže odpočítať len to poistné, ktoré z tohto príjmu bola povinná zaplatiť a do dňa uplatnenia NČZD na manželku aj zaplatila. Vzhľadom k tomu, že poistné z tohto príjmu manželka zaplatila až po tom, ako si na ňu manžel NČZD uplatnil, o toto poistné sa môže znížiť príjem manželky na účely výpočtu NČZD na manželku len prostredníctvom dodatočného daňového priznania za rok 2019. Keďže poistné zaplatené 30.06.2020 sa viaže k príjmom za rok 2019, nie je možné odpočítať ho pri výpočte NČZD na manželku za rok 2020 od príjmov za rok 2020.

Do vlastného príjmu manželky (manžela) sa **zahŕňajú** všetky príjmy (tzv. hrubé príjmy), ktoré manželka (manžel) dosiahla v príslušnom zdaňovacom období, t. j. aj príjmy, ktoré nie sú predmetom dane alebo príjmy oslobodené od dane. **Výnimku** predstavujú len príjmy, ktorými sú:

- zamestnanecká prémie podľa § 32a ZDP,
- daňový bonus podľa § 33 ZDP,
- zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
- štipendium poskytované študentovi, ktorý sa sústavne pripravuje na budúce povolanie [zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 600/2003 Z. z.“)],
- štátne sociálne dávky, ktorými sú:
 - príspevok pri narodení dieťaťa alebo príspevok na viac súčasne narodených detí (zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov),
 - rodičovský príspevok (zákon o rodičovskom príspevku),
 - príspevok na pohreb (zákon č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov),
 - prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa (zákon č. 600/2003 Z. z.),
 - príplatok k dôchodku (zákon č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom v znení neskorších predpisov),
 - príspevok športovému reprezentantovi (zákon č. 112/2015 Z. z. o príspevku športovému reprezentantovi a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov),
 - kompenzačný príspevok baníkom (zákon č. 385/2019 Z. z. o kompenzačnom príspevku baníkom a o zmene a doplnení niektorých zákonov),
 - 13. dôchodok (zákon č. 296/2020 Z. z. o 13. dôchodku a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Príklad č. 10

Daňovník od roku 2016 žil v domácnosti s manželkou Annou, ktorá sa podľa rozhodnutia úradu práce, sociálnych vecí a rodiny považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím. Okrem invalidného dôchodku, ktorý celý rok poberala v úhrne 2000 €, nemala Anna v roku 2020 žiadny iný príjem. Dňa 20.02.2020 sa daňovník od manželky odsťahoval a začal žiť v domácnosti s novou partnerkou Elenou. S manželkou Annou ich súd rozviedol dňa 21.03.2020.

Dňa 06.07.2020 uzavrel daňovník sobáš s novou partnerkou Elenou, ktorej sa 30.07.2020 narodilo dieťa, o ktoré sa od tohto dňa začala starať. V roku 2020 manželka Elena poberala len materské dávky, v úhrne za rok 2020 v sume 500 €. V ktorých mesiacoch sú splnené podmienky na uplatnenie NČZD na manželku a ktoré príjmy sa zahrnú do vlastného príjmu?

Podmienky na uplatnenie NČZD na manželku Annu (domácnosť, manželka bola občanom s ťažkým zdravotným postihnutím) boli súčasne splnené len v mesiacoch január a február 2020.

Podmienky na uplatnenie NČZD na manželku Elenu (domácnosť, starostlivosť o maloleté dieťa) boli súčasne splnené až od augusta 2020 (dieťa sa narodilo 30.07.2020, t. j. august 2020 je prvým kalendárnym mesiacom, na začiatku ktorého je splnená podmienka starostlivosti o maloleté dieťa).

Vlastný príjem na účely uplatnenia NČZD na manželku sa určí ako súčet ročného príjmu Anny (2000 €) a ročného príjmu Eleny (500 €), t. j. 2500 €, pričom daňovník si základ dane za rok 2020 môže znížiť o NČZD na manželku zodpovedajúcu 7/12 NČZD na manželku.

Vzhľadom na to, že spôsob zahrnutia príjmov plynúcich z bezpodielového spoluvlastníctva manželky (manžela) do vlastného príjmu manželky (manžela) na účely uplatnenia NČZD na manželku (manžela) ZDP špecificky neupravuje (na rozdiel od zahrňovania takýchto príjmov do základu dane podľa § 4 ods. 8 ZDP), uvedené príjmy sa do vlastného príjmu manželky (manžela) zahrnú buď v sume zodpovedajúcej 1/2 dosiahnutých príjmov, alebo v sume vyplývajúcej z dohody manželov podľa § 4 ods. 8 ZDP.

Príklad č. 11

V roku 2020 manželom plynul príjem z prenájmu nehnuteľnosti podľa § 6 ods. 3 ZDP vo výške 10 000 €. Nehnuteľnosť bola v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Manželia sa dohodli, že do základu dane si príjmy z prenájmu v súlade s § 4 ods. 8 ZDP zahrnú tak, že na manžela z celkových príjmov z prenájmu pripadne suma 9 500 €, z čoho 500 € je oslobodených od dane, t. j. do základu dane si manžel zahrnie 9 000 €. Na manželku pripadne 500 €, čo je suma oslobodená od dane, ktorá sa do základu dane nezahrňa. Aká suma z celkových príjmov sa má zahrnúť do vlastného príjmu manželky na účely uplatnenia NČZD na manželku?

Predmetné príjmy sa do vlastného príjmu manželky zahrnú v sume vyplývajúcej z dohody manželov, čo je 500 €.

3.1.3 Domácnosť

Pojem „domácnosť“ je ustanovený v § 115 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, podľa ktorého domácnosť tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhradzujú náklady na svoje potreby. Adresa trvalého pobytu manžela a manželky pri uplatnení NČZD na manželku (manžela) nie je podstatná.

Príklad č. 12

Daňovník si za rok 2021 uplatní NČZD na manželku, ktorá poberá invalidný dôchodok. Do marca roku 2021 manželia bývali spoločne v mieste trvalého pobytu. V apríli 2021 manžel zverí manželku do domova sociálnych služieb, t. j. aktuálna adresa trvalého pobytu manželky je adresa domova sociálnych služieb. Vznikne manželovi nárok na uplatnenie NČZD na manželku za celé zdaňovacie obdobie 2021 alebo len za jeho pomernú časť, t. j. za mesiace január až marec 2021, kedy žila s manželom spoločne v mieste trvalého pobytu?

Adresa trvalého pobytu manžela a manželky pri uplatnení NČZD na manželku nie je podstatná. Pokiaľ manžel preukáže, že s manželkou naďalej žijú v spoločnej domácnosti, napr., že spoločne uhradzujú náklady na svoje potreby (bez ohľadu na skutočnosť, že majú rozdielnu adresu trvalého pobytu), manžel bude mať nárok na NČZD na manželku aj za obdobie, počas ktorého je jeho manželka umiestnená v domove sociálnych služieb.

3.2 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na manželku (manžela)

Nárok na NČZD na manželku (manžela) [§ 11 ods. 3 a 4 ZDP] si môže daňovník uplatniť len po uplynutí zdaňovacieho obdobia, a to buď u zamestnávateľa prostredníctvom ročného zúčtovania, alebo sám podaním daňového priznania. NČZD na manželku (manžela) sa v závislosti od výšky vykázaného základu dane (čiastkového základu dane) postupne znižuje, pričom jej nárok vzniká len v tom mesiaci, **na začiatku ktorého boli splnené podmienky** na uplatnenie tejto NČZD.

NČZD na manželku (manžela) za podmienok ustanovených v § 11 ods. 3 a 4 ZDP si môže uplatniť aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, ak úhrn jeho zdaniteľných príjmov zo zdrojov na území Slovenskej republiky (§ 16 ZDP) v príslušnom zdaňovacom období tvorí najmenej 90 % zo všetkých príjmov tohto daňovníka, ktoré mu plynú zo zdrojov na území Slovenskej republiky a zo zdrojov v zahraničí (§ 11 ods. 7 ZDP).

3.3 Spôsob preukazovania nároku

V súlade s § 37 ods. 1 písm. a) ZDP nárok na zníženie základu dane preukazuje zamestnanec zamestnávateľovi:

- predložením dokladov preukazujúcich oprávnenosť nároku na uplatnenie NČZD podľa § 11 ods. 3 ZDP vystaveného oprávneným subjektom, t. j. v každom prípade zamestnanec musí predložiť okrem sobášneho listu, resp. iného dokladu preukazujúceho uzavretie manželstva aj ďalší doklad, ktorým preukazuje splnenie ustanovených podmienok v § 11 ods. 4 písm. a) ZDP, napr. rodný list dieťaťa, posudok o dlhodobom nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa, rozhodnutie o poberaní peňažného príspevku na opatrovanie, potvrdenie z úradu práce o zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie, posudok o tom, že ide o občana so zdravotným postihnutím alebo občana s ťažkým zdravotným postihnutím,

- čestným vyhlásením o výške vlastného príjmu manželky (manžela), ktoré je súčasťou žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania (§ 38 ZDP).

V súlade s § 37 ods. 3 ZDP, uvedené doklady platia dovtedy, kým nedôjde k zmene údajov v nich uvedených, resp. za predpokladu, že sa nezmenili skutočnosti rozhodujúce na priznanie NČZD na manželku (manžela).

Príklad č. 13

Manželka zamestnanca sa stará o dieťa do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav. Aké doklady má predložiť zamestnanec zamestnávateľovi na preukázanie nároku na NČZD na manželku?

Zamestnanec predloží zamestnávateľovi tri doklady, ktorými preukazuje nárok na NČZD na manželku, t. j. sobášny list, rodný list dieťaťa a posudok o dlhodobo nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa. Vlastný príjem manželky zamestnanec zamestnávateľovi nepreukazuje, ale v žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania uvedie (vyhlási) výšku jej vlastného príjmu.

Za predpokladu, že zamestnanec v minulosti preukázal zamestnávateľovi splnenie podmienok na uplatnenie NČZD na manželku (manžela) predložením príslušných dokladov a nedošlo v nich k zmene údajov rozhodujúcich na priznanie tejto NČZD, nie je povinný tieto doklady opätovne predložiť.

Daňovník, ktorý si túto NČZD uplatňuje prostredníctvom daňového priznania, nemá povinnosť k daňovému priznaniu priložiť doklad, ktorým by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal. Daňovník v príslušnom daňovom priznaní uvedie úhrnnú sumu vlastného príjmu manželky (manžela), pričom správca dane je oprávnený daňovníka vyzvať, aby nárok na uplatnenú NČZD na manželku (manžela) preukázal.

4. diel Nezdaniteľná časť základu dane, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie

NČZD podľa ustanovenia § 11 ods. 8 ZDP sú aj príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie podľa osobitného predpisu [zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DDS“)] a na doplnkové dôchodkové sporenie v zahraničí rovnakého alebo porovnateľného druhu.

V súlade s § 11 ods. 9 ZDP je možné príspevky daňovníka na doplnkové dôchodkové sporenie (ďalej len „DDS“) podľa § 11 ods. 8 ZDP odpočítať od základu dane vo výške, v akej boli v zdaňovacom období preukázateľne zaplatené, v úhrne najviac do výšky 180 € za rok. Pri výpočte úhrnu príspevkov na DDS, platených zamestnávateľom a zamestnancom, ktorí sú účastníkmi tohto sporenia, sa použije postup podľa § 4 ods. 3 ZDP.

Podľa § 11 ods. 10 ZDP na uplatnenie tejto NČZD musia byť súčasne splnené nasledovné podmienky:

- príspevky na DDS podľa § 11 ods. 8 ZDP zaplatil daňovník na základe účastníckej zmluvy uzatvorenej po 31.12.2013 alebo na základe zmeny účastníckej zmluvy, ktorej súčasťou je zrušenie dávkového plánu,
- daňovník nemá uzatvorenú inú účastnícku zmluvu podľa zákona o DDS, ktorá nespĺňa podmienky uvedené v § 11 ods. 10 písm. a) ZDP.

NČZD, ktorou sú príspevky na DDS, si za podmienok ustanovených v § 11 ods. 8 ZDP môže uplatniť aj daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou, ak úhrn jeho zdaniteľných príjmov zo zdrojov na území Slovenskej republiky (§ 16 ZDP) v príslušnom zdaňovacom období tvorí najmenej 90 % zo všetkých príjmov tohto daňovníka, ktoré mu plynú zo zdrojov na území Slovenskej republiky a zo zdrojov v zahraničí (§ 11 ods. 7 ZDP).

Príklad č. 14

Daňovník si od roku 2012 platí sám mesačne príspevky na DDS. Dňa 16.02.2021 podpísal dodatok k uzatvorenej účastníckej zmluve, ktorého súčasťou je zrušenie dávkového plánu. Bude si môcť daňovník za zdaňovacie obdobie 2021 do úhrnu príspevkov na DDS započítať aj príspevky, ktoré zaplatil v tomto roku do 16.02.?

Aj napriek tomu, že daňovník podpísal dodatok k uzatvorenej účastníckej zmluve až 16.02.2021, za zdaňovacie obdobie 2021 si pri výpočte úhrnu príspevkov na DDS, bude môcť započítať príspevky preukázateľne zaplatené od 01.01.2021 do 31.12.2021, najviac však do výšky 180 €.

4.1 Uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane, ktorou sú príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie

Nárok na NČZD, ktorou sú príspevky na DDS si môže daňovník uplatniť len po uplynutí zdaňovacieho obdobia, a to buď u zamestnávateľa prostredníctvom ročného zúčtovania, alebo osobne prostredníctvom podaného daňového priznania.

Pri výpočte úhrnu príspevkov na DDS, platených zamestnávateľom za zamestnanca, ktorý je účastníkom tohto sporenia, sa použije postup podľa § 4 ods. 3 ZDP, t. j. príspevky na DDS uhradené zamestnávateľom za zamestnanca do 31.01. po skončení zdaňovacieho obdobia sú súčasťou úhrnu príspevkov na DDS za toto zdaňovacie obdobie. Zamestnanci, ktorí si príspevky na DDS platia sami, postup podľa § 4 ods. 3 ZDP neuplatnia.

4.2 Spôsob preukazovania nároku

V súlade s § 37 ods. 1 písm. c) ZDP nárok na zníženie základu dane preukazuje zamestnanec zamestnávateľovi, predložením dokladu preukazujúceho oprávnenosť nároku na uplatnenie NČZD podľa § 11 ods. 8 ZDP vystaveného oprávneným subjektom. Takýmto dokladom je napr. výpis z osobného účtu sporiteľa vystavený doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou.

Ak za zamestnanca príspevkov na DDS odvádza zamestnávateľ a zamestnanec v žiadosti o vykonanie ročného zúčtovania vyhlási, že spĺňa podmienky ustanovené v § 11 ods. 10 ZDP, potom zamestnanec nemá povinnosť zamestnávateľovi každoročne preukazovať nárok na túto NČZD.

Daňovník, ktorý si NČZD, ktorou sú príspevky na DDS, uplatňuje prostredníctvom daňového priznania, nemá povinnosť k daňovému priznaniu priložiť doklad, ktorým by nárok na uplatnenie tejto NČZD preukázal. Správca dane je však oprávnený daňovníka vyzvať, aby nárok na uplatnenú NČZD preukázal.

5. diel Špecifické ustanovenia

5.1 Zvýšenie základu dane

5.1.1 Zvýšenie základu dane o sumu zaplatených príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie

Ak bol daňovníkovi vyplatený predčasný výber podľa osobitného predpisu (§ 19 zákona o DDS), a v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach si uplatnil NČZD, ktorou sú príspevky na DDS, je povinný zvýšiť základ dane do troch zdaňovacích období od skončenia zdaňovacieho obdobia, v ktorom mu bola táto suma vyplatená o sumu zaplatených príspevkov na DDS, o ktorú si v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach znížil základ dane (§ 11 ods. 11 ZDP).

Základ dane môže daňovník zvýšiť o uplatnené príspevky na DDS buď jednorazovo v jednom zdaňovacom období, alebo základ dane bude zvyšovať postupne vo viacerých zdaňovacích obdobiach, najneskôr však v lehote ustanovenej v § 11 ods. 11 ZDP.

Poznámka:

Predčasným výberom podľa § 19 zákona o DDS sa rozumie suma zodpovedajúca súčtinu aktuálnej hodnoty doplnkovej dôchodkovej jednotky zo dňa predchádzajúceho dňu určenému v žiadosti o vyplatenie predčasného výberu a počtu všetkých doplnkových dôchodkových jednotiek z príspevkov zaplatených účastníkom. Vyplatením predčasného výberu účastnícka zmluva nezaniká.

5.1.2 Zvýšenie základu dane o sumu zaplatených dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie

V súlade s § 11 ods. 9 ZDP účinným do 31.12.2019, ak bola daňovníkovi vyplatená suma podľa § 64a ods. 13 a § 123ae písm. b) zákona č. 43/2004 Z. z. a tento daňovník si v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach uplatnil NČZD, ktorou je suma preukázateľne zaplatených dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, je povinný zvýšiť základ dane do troch zdaňovacích období od skončenia zdaňovacieho obdobia, v ktorom mu bola táto suma vyplatená, o sumu zaplatených dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, o ktorú si v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach znížil základ dane. Ustanovenie § 11 ods. 9 ZDP v znení účinnom do 31.12.2019 sa použije aj po 31.12.2019 (§ 52zza ods. 2 ZDP).

Poznámka:

Sumou podľa § 64a ods. 13 a § 123ae písm. b) zákona č. 43/2004 Z. z. sa rozumie suma zodpovedajúca súčnu počtu dôchodkových jednotiek, ktoré boli pripísané z dobrovoľných príspevkov a aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky ku dňu, ktorý predchádza dňu prevodu, osobe, na ktorej meno bol vedený osobný dôchodkový účet, na ktorom boli tieto dôchodkové jednotky evidované, a ak to nie je možné, osobe, ktorá preukáže, že má na tieto finančné prostriedky nárok.

5.2 Uplatnenie nezdaniteľných častí základu dane v prípade úmrtia daňovníka

V zmysle § 49 ods. 4 ZDP, ak daňovník zomrie, daňové priznanie za príslušnú časť roka je povinný podať dedič. Ak je dedičov viac, podáva daňové priznanie ten, ktorému to vyplynie z dohody dedičov. Ak sa nedohodnú, ktorý z nich priznanie podá, určí ho správca dane. Ak je dedičom Slovenská republika, daňové priznanie sa nepodáva. Daňové priznanie sa podáva do troch mesiacov po smrti daňovníka, pričom správca dane môže túto lehotu na žiadosť dediča predĺžiť, ak dedič podá žiadosť najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie takéhoto daňového priznania.

V zmysle § 49 ods. 5 ZDP, ak daňovník pred svojím úmrtím mal povinnosť podať daňové priznanie za predchádzajúce zdaňovacie obdobie a daň nebola vyrubená, je dedič, s výnimkou Slovenskej republiky, povinný podať daňové priznanie namiesto zomretého daňovníka do troch mesiacov po úmrtí daňovníka. Správca dane môže túto lehotu zo závažných dôvodov na žiadosť dediča predĺžiť, ak žiadosť dedič podá najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie takéhoto daňového priznania.

Dedič v daňovom priznaní podanom za zomrelého daňovníka za ustanovených podmienok uplatní aj NČZD uvedené v § 11 ZDP.

Príklad č. 15

Zamestnanec, ktorý nie je poberateľom dôchodku uvedeného v § 11 ods. 6 ZDP, počas roka 2021 poberá zdaniteľné príjmy len zo závislej činnosti od jedného zamestnávateľa. Zamestnávateľ tomuto zamestnancovi zráža zo mzdy príspevky na DDS. Dňa 26.08.2021 zamestnanec zomrie a daňové priznanie za príslušnú časť roka za zomrelého zamestnanca, t.j. do 26.11.2021 podá dedič (§ 49 ods. 4 ZDP), ktorým je manželka zamestnanca. Ktoré z uvedených NČZD môže manželka uplatniť za zomrelého zamestnanca, ak bude po celý rok 2021 zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie a poberať dávku v hmotnej núdzi?

Manželka v daňovom priznaní, ktoré podá za zomrelého manžela v lehote do 26.11.2021, zníži základ dane (čiastkový základ dane) o sumy:

- NČZD na daňovníka v plnej sume, pokiaľ zomrelý manžel spĺňal podmienky ustanovené v § 11 ods. 2 písm. a) alebo b) ZDP,

- NČZD, ktorou sú príspevky na DDS zrazené zamestnávateľom do dňa smrti manžela v sume uvedenej v potvrdení o zdaniteľných príjmoch fyzickej osoby zo závislej činnosti vystavenom zamestnávateľom podľa § 39 ods. 5 ZDP, maximálne do výšky 180 €.

Pri podaní daňového priznania za zomrelého zamestnanca, za predpokladu splnenia zákonných podmienok, je možné uplatniť (znížiť základ dane zomrelého zamestnanca) o NČZD na manželku. Jednou z podmienok na uplatnenie tejto NČZD je podmienka výšky vlastného príjmu manželky za celé zdaňovacie obdobie, ktorú možno jednoznačne určiť až k 31.12.2021. Vzhľadom na to, túto NČZD bude možné uplatniť až po skončení

zdaňovacieho obdobia, kedy je zrejmé splnenie podmienky vlastného príjmu manželky, napr. podaním dodatočného daňového priznania.

*Vypracoval: Finančné riaditeľstvo SR Banská Bystrica
Odbor daňovej metodiky
Marec 2021*